A°. 1829. N°. 35.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag den 21 Maart.

FRANKFORT, den 17den Maart.

Volgens berigten van de Russische grenzen, van den 3den dezer, zou Z. M. Keizer *Nicolaas* den 4den Mei Petersburg verlaten, om den 14den te Warschau aan te komen, alwaar echter geene krooning plaats zal hebben. Van daar zal de Keizer zich waarschijnlijk naar eene nader te bestemmen grensplaats begeven, om eene bijeenkomst met den Koning van Pruissen te houden. Of de Keizer zich dan terstond naar Odessa zal begeven, weet men nog niet.

— Brieven uit Berlijn melden, dat Z. M. de Keizer van Rusland in den laatsten tijd nieuwe bewijzen heeft gegeven, hoe veel er hem aan gelegen is, de bestaande vriendschaps-betrekkingen met de overige mogendheden te onderhouden, en dat het niet zijne, maar de schuld der Porte is, wanneer de vrede in het Oosten niet tot stand komt. Hij deed den eersten stap, om de Porte daartoe te bewegen, en is ook thans nog genegen tot eene schikking te komen.

— Den 13den dezer zijn te Munchen de eerste exemplaren der gedichten van Z. M. den Koning van Beijeren uitgegeven. Zij zijn onder den naam van den monarch «*Gedichten van Koning Lodewijk van Beijeren*,» in twee deelen gedrukt, met vermelding dat hun opbrengst voor het opvoedings-gesticht voor blinden te Freijsing bestemd is. De verzameling bevat eene groote menigte liederen, koorzangen, klinkdichten, puntdichten en treurzangen, over de merkwaardigste voorvallen van een vorstelijk leven in een groot tijdsgewricht.

Van den 18den Maart.

Volgens berigten van de Servische grenzen, van den 28sten Februarij, had men te Belgrado tijding, dat de Sultan den 15den van zijnen togt op de Zee van Marmora naar Konstantinopel was teruggekeerd. Men zegt, dat de tolk der Porte sedert vele onderhandelingen met dien van den Franschen commissaris heeft. Sommigen leiden hieruit af, dat de zaken van Griekenland welligt nog tusschen de drie mogendheden en de Porte zullen geschikt worden.

PETERSBURG, den 7den Maart.

Z. M. de Keizer heeft den generaal-majoor *Hermann*, ten blijke van Hoogstdeszelfs tevredenheid en voor de bewijzen van moed, dapperheid en welberadenheid, welke hij bij de bestorming der vesting Kalé heeft gegeven, tot ridder der orde van St. Anna 1ste klasse benoemd.

— Volgens berigten uit Tiflis van den 6den Februarij, heerscht in de Turksch Aziatische provincien, welke onze troepen bezet hebben, bij voortduring volkomene rust, die ook door de krijgstoerustingen des vijands in de naburige pachaliks niet gestoord wordt. Ook binnen onze grenzen zelf hebben wij nieuwe bondgenooten bekomen; de stammen der Lesgiers in Kachatien, tot welke de door hunne magt en hun ontembaar karakter bekende Tschars en Belobans behooren, hebben verlof gevraagd, om aan onze krijgsverrigtingen tegen de Turken deel te mogen nemen, en te dien einde een korps van 150 man en daarboven op te rigten. Hoe gering dit getal ook schijnen moge, is echter deze eerste stap tot vriendschaps-betrekkingen met deze, eertijds van ons afkeerige wilde volksstammen van belang.

PARYS, den 16den Maart.

Volgens berigten uit Toulouse, van den 10den dezer, is de kardinaal aartsbisschop van Toulouse, die men dacht dat wegens zijne zwakke gezondheid niet naar Rome zou gaan, in den vroegen morgen van dien dag vertrokken, om het conclave bij te wonen.

— Berigten uit Lissabon van den 28sten Februarij melden, dat don *Miguel* het eiland Terceira in staat van blokade heeft verklaard. De Engelsche paketboot *de Sandwich* heeft gewacht om de tijding hiervan naar Londen over te brengen.

BRUSSEL, den 15den Maart.

De *Minerve des Pays-Bas* behelst den volgenden brief:

« Bij de verzoeken, die dezer dagen ook om de jurij gedaan zijn, is over dit onderwerp gesproken. De tegenstanders dezer instelling zijn van gevoelen, dat men ze in moeijelijke tijden aan partijzucht kan dienstbaar maken, en hebben, tot bewijs daarvan, het geval aangehaald der schandelijke vrijspraak van *Trestaillon* door een hof van assises in Frankrijk.

« De voorstanders der instelling hebben te regt aangemerkt, dat er onderscheidene wetten op de jurij te maken zijn, en men, bij het invoeren derzelve, juist niet gehouden zou zijn, dezelve op den Franschen, of lievest op den keizerlijken voet te brengen. Zij hebben er bij aangemerkt, dat echter de vrijspraak van *Trestaillon* een schandelijk, maar daarom toch niet meer dan een op zich zelf staand geval was.

« Bij de discussien kan alles van gewigt worden; en bij een zoo belangrijken redetwist zal de gedachte aan de mogelijke vrijspraak van *Trestaillon*, een der grootste booswichten die er ooit geweest zijn, ongetwijfeld nadeelig zijn voor de verschuldigde achting jegens zijne regters.

« Ik heb berigt, en ieder der heeren afgevaardigden kan de waarheid daarvan onderzoeken, *dat Trestaillon nooit voor eenige jurij is geweest*. Hij is niet door een hof van assises, waarbij alleen de jurij zit, vrijgesproken, maar van de beschuldiging ontheven en in vrijheid gesteld door de kamer van aanklagte van het koninklijke geregtshof van Riom, welke alleen uit regters bestaat.

« Het eenige voorbeeld, dat men tegen de jurij ten voordeele der regters aanhaalt, getuigt dus tegen de regters, ten voordeele der jurij.

« Zal men, nu ik gemeld heb, dat regters *Trestaillon* vrijgesproken hebben, gaan beweren, dat de juries hem ook zouden vrijgesproken hebben? Ik zeg neen; en bewijs zulks:

« Twee andere moordenaars, *Servant* en *Truphemi*, waren even als *Trestaillon* bij den minister van justitie aangegeven. Die ellendelingen waren de schrik der geheele stad Nîmes. Ik werd hun aanklager. Zij werden voor het geregtshof van Riom gebragt; maar het voorbeeld van *Trestaillon* had mij geleerd. Ik bragt zoo veel mogelijk bewijzen bijeen om de regters der kamer van aanklagte te noodzaken, die twee moordenaars naar het hof van assises te verwijzen. De jurij zat daar, en *Servant* en *Truphemi* werden ter dood veroordeeld.

« Wat kan men na deze twee voorbeelden zeggen? spreken zij niet duidelijk genoeg? Verscheidene moordenaars ontzetten eene stad; alle fatsoenlijke lieden roepen om regt; drie dezer ellendelingen worden gevat en voor de regtbanken gebragt; degene die voor de regters verschijnt, wordt van de beschuldiging ontheven; degenen die voor de jurij verschijnen, worden moediglijk, zoo als zij het verdienen, ter dood veroordeeld.

« Dit betuig ik op mijne eer. Zal men nu nog zeggen, dat in staatkundige gevallen de onafhankelijkheid der regters een behoedmiddel is tegen de dwalingen der jurij? Dat men dan bepaalde gevallen bijbrenge. Ik geloof dat zij even weinig zullen afdoen als het onderhavige.»

Charles Durand.

Van den 18den Maart.

De antwoorden van het gouvernement op de aanmerkingen van de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, ten opzigte van de tienjarige begrooting, behelzen de meest mogelijke en meest uitgebreide inlichtingen. Dezelve zijn in drie afdeelingen verdeeld, behelzende de eerste, de beantwoording van verscheidene algemeene aanmerkingen, zoo ten opzigte der uitgaven als der middelen; de tweede afdeeling behelst verschillende bijzondere toelichtingen, welke strekken ter beantwoording der aanmerkingen, omtrent elke administratie gemaakt, en dienvolgens hoofdstuksgewijze, en de derde bevat algemeene aanmerkingen, doch is ook teves een kort algemeen overzigt van de memorie der antwoorden. Daarbij wordt gezegd:

« Het zal voorts zoo wel uit het nu behandelde als uit de hier bijgaande gewijzigde stukken blijken, dat schier in alle opzigten, zoo veel dit maar eenigzins eenigzins doenlijk was, aan het verlangen en de bedenkingen van de vergadering is te gemoet gekomen; dat de uitgaven op de tienjarige begrooting met ruim vier en een halve millioen zijn verminderd; dat vele posten geheel of gedeeltelijk voor het buitengewone zijn bewaard; dat men zich den tusschentijd wil ten nutte maken om te beproeven wat onmiddelijk, wat meer achtereenvolgens kan worden bezuinigd; dat de sommen, welke men van de verminderingen in het tienjarige hetzij voor 1830, hetzij later zal voordragen, het voldoende bewijs kunnen opleveren, gelijk zij de volkomene waarborg zijn van het meest ernstig voornemen, om, met de reeds aangevangen bezuinigingen krachtdadig voort te gaan en reeds voor het volgende jaar daarvan gedeeltelijk het genot te verzekeren; dat men die belastingen heeft vaarwel gezegd, welke minder den algemeenen bijval van de afdeelingen hebben ondervonden, en zich meer bijzonder tot die bepaald heeft, welke veelal door de meeste leden waren ondersteund of voorgesteld; dat men met ter zijdestelling van keuze, meer stellig zich aan het gewijzigd ontwerp B gehecht en de verhooging en verdeeling der middelen, zoodanig gerigt heeft, als naar luid der consideratien van vele leden, op den meesten bijval kunnen doen hopen; dat men omtrent vele punten, en schier omtrent alle bijzonderheden, al die inlichtingen met die rond- en openheid gegeven heeft, voor welke de onderwerpen vatbaar bevonden zijn».

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van den 18den Maart.

Ten half 2 ure wordt de vergadering geopend.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting worden gelezen en goedgekeurd.

Een dertigtal verzoekschriften betreffende de vrijheid van het onderwijs en de drukpers, de afschaffing van de belastingen enz. worden naar de commissie tot de verzoekschriften verzonden.

De centrale afdeeling brengt verslag uit over de drie ontwerpen van wetten wegens de geregtelijke indeeling van de provincien Henegouwen, Luik en West-Vlaanderen in arrondissementen en kantons. Dit verslag zal worden gedrukt en rondgedeeld en de beraadslagingen over deze ontwerpen worden bepaald op Zaturdag aanstaanden, den 21sten dezer, des morgens, ten 11 ure, tot welken dag en ure de vergadering wordt opgeheven.

Mengelwerk.

Aan de Redactie.

Ik zit dagelijks te gluren in de Couranten, en doorsnuffel, met alle aandacht, de discussien der Staten-Generaal, om te ontdekken, wat men toch bedoelt door de beruchte volkspetitien om vrijheid van onderwijs, van drukpers, de jurij, de onafhankelijkheid der regters, de verantwoordelijkheid der ministers en de uitvoering van het concordaat.

Dan wat *dit* volk wil is tot nog toe voor mij onbegrijpljk, en ik geloof waarlijk, dat zeer weinigen uit *dit* volk zelve het begrijpen. Het stuk, in het mengelwerk uwer Courant N°.31. voorkomende, en getiteld: Staten-Generaal, komt dus juist met mijne denkbeelden ten dezen overeen.

Of er bestaat in ons verlicht *Nederland* eene *volksziekte*, en wel eene zeer ongelukkige, eene *volksverstandsverbijstering*; of de *verbijsterden des volks* (er is geen beschaafd volk, zonder domkoppen, even min, als er eene kudde schapen, zonder schurftigen, te denken is), laten zich als automaten door eenige *zeer verstandigen*, (loozen) tot bereiking van een *nog onbekend* doel gebruiken.

Dat dit laatste het geval is, komt mij, om onderscheidene redenen, het aannemelijkste voor. Want onder anderen:

1°. Wij kunnen het nog geene volksziekte noemen, omdat het getal petitionarissen (zieken) in betrekking tot de vergenoegden (gezonden) daartoe nog veel te gering is.

2°. Omdat de verzoekers grootendeels uit het minst beschaafde gedeelte des volks bestaan, — zelfs zoo in het oogloopend, dat men aan het verstand der *enkele* aanzienlijke teekenaren, onder ons, moet twijfelen, of hen, daar zij zich zoo meesterlijk weten te vermommen, dubbel verstandig moet noemen.

Hoe het zij, wil *ik* verder niet uitpluizen, daar dit reeds zoo menigmaal, en door zoo veel kundigen is geschied.

Ik wilde dit alleen als eene inleiding tot mijn oogmerk doen dienen, om niet maar zoo met de deur in huis te vallen. — Te weten: Ook uit *Sneek* is zulk eene zoogenoemde *volks*-petitie ingeleverd, waarvan de tijding aan het *volk onzer stad* zoo vreemd in de ooren klonk, dat de verbaasde ingezetenen elkander overal vroegen of zij het *nieuws* al wisten. Deze *volkstem* was dus *NB. een onbekend iets* bij het volk, en men dacht eerst, dat het een sprookje was. Nu echter hebben wij uit de nieuwspapieren gezien, en ook met veel moeite bij geruchte ontdekt, dat er waarlijk zulk eene volks-klagte in omloop is geweest, dat wil zeggen, dat er aan *dezen* en *genen*, bij avond en ontijden, een papier, als of deze *res publica* een privaat werk der duisternis ware, onder de diepste geheimhouding ter teekening is aangeboden, en met zulk eene spoed, dat de teekenaren geen tijd hadden, hetzelve te lezen, en de *volksboden* zoo verschrikkelijk draafden, als of de satan zelf hen op de hielen zat, zoodat zelfs een der teekenaren, gevraagd zijnde waarom hij geteekend had, antwoordde, OM VRYHEID VAN GODSDIENST!!!

Ziedaar M. H. *de volkstem van Sneek*, welke ik u verzoek in uw mengelwerk te vermelden. Niet, omdat wij vreezen, dat de werken der duisternis, even als in de middeleeuwen, het licht zullen verdonkeren; want wij verlaten ons op de ondervinding van vroegere dagen, op de verlichting der negentiende eeuw, en vooral op de braafheid en de wijsheid van ons volksbestuur. Wij verheffen alleen onze stem, (deze *mijne stem* durf ik gerust *de onze* noemen), om de eer van onze stad te handhaven.

Wij zijn zoo anti-verstandig niet, om zulke zotte volksjeremiaden na te bleeten, en kunnen deze voor ons zoo onaangename petitie alleen als het werk van eenige dwepers aanzien.

Wij bewoners of volk van *Sneek* bemoeijen ons bijna niet verder met staats-aangelegenheden, dan zulks de wet dringend vordert, en verzoeken slechts van onzen geliefden Koning en overheden, zoo mogelijk, het behoud van onze regtbank en eenen straatweg, om den bloei van onze stad te bevorderen, en de genoegens van communicatie te genieten. De daartoe gedane pogingen *alleen* zijn onze private volks-stem.

Het concordaat laten wij aan Zijne Majesteit en den Heiligen Vader over, en het overige aan onze grondwet en wetgevers. Wij protesteren derhalve tegen elk *geschreeuw* der volksheffe, als *volks-meening*, en lagchen waarlijk met het bespottelijk gedrag van eenige nietsbeduidende wezens onder ons, die over zaken oordeelen en zelfs doleren, waarvan zij even zoo veel kennis hebben, als de blinden van de kleuren. — Wij zien gerust de toekomst te gemoet, en onze algemeene volkswensch is die van elken regtschapen Nederlander: *de Koning leve!*

Ik noem mij met de meeste achting.

Sneek, Maart 1829. UWEd. Dw. Dienaar.

Q. N.

Aan de Redactie.

De verschillende oordeelvellingen, aan welke het lager onderwijs sedert eenigen tijd ten onderwerp strekt, hebben aanleiding tot het ontstaan van bijgaand stukje gegeven. Mogelijk kan hetzelve tot een tegenhanger dienen van dat, hetgeen onlangs in de Arnhemsche Courant van den 3den Maart jl. geplaatst was. Het oogmerk van den steller is geweest om hen, die weinig met de tegenwoordige inrigting van het onderwijs bekend waren, den geest en gang van hetzelve meer *te doen gevoelen* dan die *te betoogen*: tot het laatste toch kon een vlugtig opstel geene genoegzame uitvoerigheid erlangen.

A...., den 9den Maart 1829. Uw bestendige lezer.

IETS OVER HET LAGER ONDERWYS.

Veel is er sedert eenigen tijd over dit onderwerp gesproken; niet allen echter, welke zich hiermede onledig hebben gehouden, schijnen hetzelve even naauwkeurig door eigen onderzoek te kennen. Dit schijnt ook eenigermate het geval geweest te zijn met den geachten schrijver van het stukje: *Algemeene Verlichting*, geplaatst in de Arnhemsche Courant van den 3den Maart ll. Indien toch het onderwijs algemeen zoo ingerigt was, als het *daar* voorgesteld wordt, zoude het allezins de billijke afkeuring verdienen, welke er in dat stukje aan gegeven wordt. Niemand zeker zal ontkennen, dat, indien men aan den daglooner of handwerksman de aardrijkskunde in deszelfs ruimen omvang, de wis-, natuur-, schei- of sterrekunde enz. enz. wilde leeren, men zijn hoofd met een deel voor hem niet alleen noodelooze, maar zelfs verderfelijke studien zoude overkroppen, daar hem zulks een tegenzin zoude geven en dus ongeschikt maken voor zijnen eigenlijken maatschappelijken werkkring, *om in het werk zijner handen een eerlijk bestaan te vinden.*

Doch heeft de geëerde schrijver er wel op nagedacht, hoe veel tijd er benoodigd zoude zijn, om alleen een duidelijk begrip van de kunsttermen van een gedeelte dier wetenschappen aan kinderen te geven, en hoe veel tijd kinderen van onbemiddelde lieden de scholen *bezoeken kunnen?* en of hun veelal zelfs de noodige tijd wel gegund kan worden, om behoorlijk te leeren lezen en schrijven, en een oppervlakkig denkbeeld van de eerste beginselen van het rekenen te ontvangen, alvorens zij, tot het leeren van eene kostwinning, dat zoo noodzakelijk allereerst onderwijs reeds moeten vaarwel zeggen?

En steekt er dan nu wel zoo veel kwaad in, dat kinderen van welgestelde burgerlieden, die wenschen in deze beginselen van alle wetenschappelijke kennis eenige meerdere ervaring te erlangen, dan de eigenlijke handwerksman, hiertoe op de publieke scholen gelegenheid vinden kunnen? Dat zij, wanneer zij zich in het lezen oefenen, hiertoe soms boekjes gebruiken, welke over de vaderlandsche of eenige andere belangrijke geschiedenis handelen, en hun van dezelve eenig algemeen denkbeeld geven? Dat zij zoo veel aardrijkskunde leeren, als noodig is, om eene kaart te kunnen gebruiken tot opheldering van hetgeen zij lezen? Steller dezes herinnert zich in zijne eerste jeugd een welgesteld burgerman in allen ernst te hebben hooren vragen, of *Engeland* niet eene groote stad was, die in *Egypte* lag? Hij kan zich echter niet te binnen brengen, dat de zaken van dezen beter liepen, dan die van zijnen buurman, die, wanneer hij hardop de in de vorige week uitgegevene Haarlemsche Couranten bestudeerde, er eene oude landkaart bij had liggen, en hierin de plaatsen, waarvan hij gelezen had, opzocht.

Het is echter niet te ontkennen, dat er in den beginne wel eens wat te veel tijd aan eigenlijk wetenschappelijk onderwijs is besteed geworden, en dat hieruit eenige van de ongelegenheden zijn ontstaan, van welke de schrijver van het bedoelde stukje gewag maakt; doch is het te verwonderen, dat, waar alles nieuw was, en men ernstig wenschte, om het lager onderwijs den hoogst mogelijken graad van volmaking te geven, waarvoor hetzelve vatbaar was, dat men in den beginne, zeg ik, in de middelen wel eens misgetast hebbe, en in sommige opzigten iets te ver gegaan zij? Spoedig is men hiervan echter terug gekomen, en sedert jaren blijkt het uit de jaarlijksche verslagen der provinciale commissien van onderwijs, welke door de *Bijdragen* publiek gemaakt worden, dat onderscheiden derzelve dit gebrek, waar het bestond, ingezien hebben, en ijverig bedacht zijn geweest, om, door vereenvoudiging van het onderwijs, hetzelve tot zijne oorspronkelijke bedoeling terug te brengen. Waar dus de opgegevene gebreken nog bestaan, moet zulks niet aan de gebrekkigheid van het stelsel, maar aan de ongeschiktheid van sommige uitvoerders van hetzelve toegeschreven worden, en het is bekend, dat men hoe langer hoe meer tracht, om de openvallende schoolonderwijzersplaatsen met bekwame voorwerpen te vervullen.

Maar wat is dan eigenlijk het doel, hetgeen men door het lager onderwijs zoekt te bereiken?

Het schijnt mij eenvoudig dit te zijn, om zoo wel de leermethodes als de werkjes, welke gebruikt worden, te doen dienen, om vooral de lagere klassen der maatschappij tot goede burgers te vormen, door hun denkvermogen te ontwikkelen, het godsdienstig en zedelijk gevoel op te wekken en levendig te houden, hun vroegtijdig tot orde en geregelde werkzaamheid te gewennen, en de laatste te leiden op voorwerpen, welke tot de waarschijnlijke middelen van hun toekomstig bestaan betrekking hebben: zoo tracht de geschikte onderwijzer in eene stad, meer de aandacht zijner leerlingen op onderwerpen van het stads leven te *leiden*, terwijl die op het land geplaatst is, de zijne meer op bedrijven van het landleven zoekt opmerkzaam te maken.

Dat nu een schoolmeester, die zijne leerlingen verhaalt, hoe men b. v. goed brood bereidt, of eenen misthoop aanlegt, zulks *scheikunde* noemt: een ander, die de natuurlijke oorzaken van het onweder verklaart, of het nut van het gebruiken van den hefboom of het katrol, tot verligting van arbeid en vermeerdering van kracht, aantoont, zulks *natuurkunde* betitelt; terwijl een derde, die leert hoe men den vlakken inhoud van een stuks lands, hetgeen men bewerken wil, kan kennen, zulks met den weidschen naam van *wiskunde* bestempelt: — dit zal voorzeker eerder stof tot meesmuilen dan tot bedroeven opleveren. Dat alle pedanterie nog niet opgehouden heeft, zal niemand bevreemden; veeleer heeft men reden om zich te verwonderen, dat dezelve, bij het werkelijk vermeerderen van kunde, zoo zeer afgenomen is. Dat er echter boekjes bestaan, waarin voorwerpen, als die zoo even opgenoemd werden, zoo kunsteloos en duidelijk behandeld worden, dat een schoolmeester er voor kinderen bevallelijke en tevens onderhoudende verhalen uit ontleenen kan, zal mogelijk niet geheel en al nutteloos zijn.

Daar er nu voor het minst vier jaren noodig zijn, om een kind zoo verre te brengen, dat het goed en met oordeel lezen, eene duidelijke hand schrijven, zijne denkbeelden op het papier brengen, en de allereerste regelen der rekenkunde kennen kan, is er inderdaad weinig reden om te vreezen, dat kinderen uit de benedenste klasse der maatschappij zich te zeer in geleerdheid verdiepen zullen: deze moeten gewoonlijk dezelve reeds vaarwel zeggen, alvorens zij matig lezen en schrijven geleerd hebben.

Het is waar, dat men over het algemeen veel meer kundigheden van de onderwijzers, vooral van die van hoogere rangen, vordert, dan welke door hen, in de lagere scholen, in uitoefening moeten gebragt worden. Dit geschiedt om twee redenen; de eerste is, dewijl iemand, die een vak

grondig verstaat, beter in staat is om de beginselen van hetzelve klaar en duidelijk voor te stellen, dan iemand, die zelf slechts die beginselen kent. De andere, denkt men vrij algemeen het gemis aan eigenlijk middelbare scholen, voor den gegoeden zoogenaamden burgerstand en weinig bemiddelde honoratiores gevoelt, en dit gebrek zoo veel mogelijk zoekt te verhelpen, door de onderwijzers aan te zetten om meer leeren, dan zij op de scholen noodig hebben te weten; hierdoor geraken zij in de gelegenheid om privaat-lessen aan degenen, die zulks verlangen, te geven, en dit heeft al weer de nuttigheid van hen in de gelegenheid te stellen, om hun veelal sober inkomen te verbeteren, zonder hiertoe naar middelen buiten hun vak te behoeven om te zien, en hetzelve daardoor te verwaarloozen.

Veel zoude hierbij te voegen zijn, doch dan zoude dit stukje te uitgebreid voor eene vlugtige beschouwing in een dagblad worden. Wenschelijk ware het, dat de tegenstanders van het tegenwoordig stelsel van onderwijs hetzelve meer van nabij, op goede scholen zelf onderzochten, of iets beters, dat de proef doorgestaan had, aan de hand gaven. Wie, die het om waarheid te doen is, zoude hun niet ten allen tijde gaarne toevoegen met den wijsgeerigen dichter:

Si quid novisti rectius istis,
Candidus imperti; si non, his utere mecum.
Suum cuique.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 20sten Maart 1413 ontstond er een hevig oproer te *Utrecht* tusschen de *Ligtenbergers* en *Lokhorsten*, hetwelk door den hertog VAN GELDER werd gestild. De eersten kwamen op het kussen en de laatsten werden gebannen.

Den 20sten Maart 1811 werd NAPOLEON II., thans hertog van *Reichstadt*, en zoon van den voormaligen ex-keizer NAPOLEON, te *Parijs* geboren.

Den 20sten dito 1815 verliet de Fransche Koning LODEWYK XVIII., na de landing van BONAPARTE in *Frankrijk*, de stad *Parijs*.

Den 21sten dito 1556 werd de aartsbisschop van *Canterbury* in *Engeland* om het geloof verbrand.

Den 21sten dito 1754 werd WILLEM V. ridder van de orde van *St. Joris*.

Den 21sten dito 1814 namen de geallieerden bezit van *Lyon*.

BEEST, (Provincie GELDERLAND) den 15. Maart 1829.
De dag van heden leverde voor deze gemeente een nieuw blijk op, van de toegenegenheid, die de Koning toedraagt aan al zijne onderdanen, daar het Hoogstdenzelven behaagd heeft om peet te zijn over den zevenden zoon van den landman *G. Grandia*, die bij den doop den naam van *Willem* ontving; terwijl de leeraar onder eene gepaste toespraak, de menigte tot liefde voor den besten der Koningen aanspoorde.

Heden verloste zeer voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER, *G. VAN MAANEN*, geliefde Echtgenoote van
TALBURG,
den 16den Maart
1829.
W. J. BOXS.

Heden middag, circa 3 uren, overleed, aan een verval van krachten, onze zeer geliefde Vader, *HENDRIK BUDDINGH*, in den ouderdom van 85 jaren.
ELST,
den 18den Maart
1829.
J. BUDDINGH.
Mede uit naam van Broeder en Behuwd Broeder.

KADASTER.
PUBLICATIE.

De GOUVERNEUR der PROVINCIE *GELDERLAND*,

Brengt ter kennis der Grondeigenaren, dat op den 1sten April aanstaande zal begonnen worden met het voorloopige werk der Schatting van de belastbare inkomsten van de eigendommen der Gemeenten, in het Kanton *Ede*, om te dienen voor het Kadaster, en dat met die Schatting zijn belast:

Voor *Ede*, *Bennekom* en *Geldersch Venendaal*, de Schatter *J. H. KROMHOUT*, onder het opzigt van den Controleur *C. P. L. KINSCHOT*.

Voor *Lunteren* en *Otterloo*, de Schatter *H. ROMYN*, onder het opzigt van den Controleur *J. B. VAN ROIJEN*.

De Gouverneur noodigt de Grondeigenaren uit, om te zorgen dat zij zelve of wel hunne zaakgelastigden of pachters zoo veel mogelijk bij de Schatting hunner landerijen tegenwoordig zijn tot het geven van zoodanige ophelderingen, als welke nuttig kunnen zijn; en beveelt wijders aan alle beambten in die gemeenten aan, om voorschreven Controleurs en Schatters in hunne werkzaamheden behulpzaam te zijn.

Arnhem, den 17den Maart 1829.

De Gouverneur voornoemd,
VAN HEECKEREN VAN KELL.

KADASTER.
PUBLICATIE.

De GOUVERNEUR der PROVINCIE *GELDERLAND*,

Brengt ter kennis der Grondeigenaren, dat op den 1sten April aanstaande zal begonnen worden met het voorloopige werk der Schatting van de belastbare inkomsten van de eigendommen der Gemeenten, in de Kantons *Hattem* en *Elburg*, om te dienen voor het Kadaster, en dat met die Schatting zijn belast:

Voor *Hattem*, *Heerde* en *Oldebroek* de Schatter *J. A. LENSHOEK*, onder het opzigt van den Controleur *P. J. PLOEM*.

Voor *Epe* en *Oene* en *Vaassen* de Schatter *B. LUIMES*, onder het opzigt van den Controleur *C. W. HOFFMANN*.

Voor *Elburg* en *Doornspijk* de Schatter *P. VAN ZADELHOFF*, onder het opzigt van den Controleur *W. J. SWALING*.

De Gouverneur noodigt de Grondeigenaren uit, om te zorgen, dat zij zelve of wel hunne zaakgelastigden of pachters, zoo veel mogelijk, bij de Schatting hunner Landerijen tegenwoordig zijn tot het geven van zoodanige ophelderingen, als welke nuttig kunnen zijn; en beveelt wijders aan alle beambten in die gemeenten aan, om voorschreven Controleurs en Schatters in hunne werkzaamheden behulpzaam te zijn.

Arnhem, den 17den Maart 1829.

De Gouverneur voornoemd,
VAN HEECKEREN VAN KELL.

PROVINCIE UTRECHT.
AANBESTEDING.

Op Zaturdag den 28sten Maart des jaars 1829, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere approbatie, door den Gouverneur der Provincie *Utrecht*, of, bij deszelfs afwezigheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten en in bijzijn van den Hoofd-Ingenieur in voorsz. Provincie, aan het Gouvernements Locaal, het voormalig Paleis, te *Utrecht* worden aanbesteed:

Het AFBREKEN van het SCHOOL-LOCAAL, de ONDERWYZERS WONING en eene SCHUUR, en het WEDER-OPBOUWEN van een geheel nieuw SCHOOLGEBOUW, met eene ONDERWYZERS WONING, in de Gemeente *VEENENDAAL*, met al de daartoe benoodigde LEVERANCIEN, ARBEIDSLOONEN, GEREEDSCHAPPEN enz.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod.

Het bestek, op hetwelk de bovengemelde aanbesteding zal plaats hebben, zal ter lezing liggen te *Utrecht* aan het Gouvernements-locaal, het voormalig Paleis; bij J. M. GUTH, in den *Witten Arend*; bij B. TEN HAGEN, in den *Nieuwen Bak*; en bij J. DE KOFF in den *Ouden Bak*; te *Wijk bij Duurstede*, in het *Schippershuis*; te *Veenswijk*, bij C. DE COOLE in het *Nieuwe Logement*, en bij H. BENNIK, in het Veerhuis; te *Doorn* in het Regthuis; aan de *Grebbe* bij D. L. DE RIDDER; te *Arnhem* bij BURGERS in *de Zon*; te *Ede* in de *Posthoorn*; te *Wageningen* bij MARKEL in het *Geldersch Welvaren*; en eindelijk in de Regthuizen van *Amerongen* en *Veenendaal*.

Zullende op Donderdag den 26sten Maart deszelven jaars de noodige aanwijzing in loco worden gedaan door den Provincialen Opzigter *H. LIT*, bij wien de nadere informatien zullen te bekomen zijn.

Utrecht, den 14den Maart 1829.

De Gouverneur der Provincie *Utrecht*,
RIDDER VAN ERTBORN.

---

§ § § De PROVINCIALE COMMISSIE VAN GENEESKUNDIG ONDERZOEK EN TOEVOORZIGT IN *GELDERLAND* berigt, dat hare gewone Vergadering wederom zal aanvangen op Dingsdag den 14den April aanstaande.

Zij, die tot het Examen wenschen toegelaten te worden, gelieven deswege zich te adresseren, en de noodige bewijsstukken *franco* in te zenden, *uiterlijk* op den 4den April, aan den ondergeteekenden, wonende te *Nijmegen*.

Arnhem, den 11den Maart 1829.

In naam der Commissie voornd.,
Dr. C. VAN ELDIK.
Secretaris.

---

† † † Het PLAATSELYK BESTUUR van *VOORST* is voornemens, op Zaturdag den 28sten Maart 1829, des namiddags ten 3 ure, ten huize van *W. J. VAN ENTER*, te *Twello*, publiek en aan de minstaannemende aan te besteden:

Het BOUWEN van TWEE geheel NIEUWE HUIZEN bij de nieuw aangelegde Begraafplaatsen in deze Gemeente, met al de daarbij benoodigde MATERIALEN, alsmede een gedeelte RASTERWERK.

Waarvan het Bestek en de Teekening, acht dagen voor de Aanbesteding, ter Secretarie van *Twello*, ter lezing zullen liggen.

---

§ § § Het PLAATSELYK BESTUUR van *DEIL* zal den 25sten Maart 1829, des namiddags om 4 uren, ter gewoonlijker plaats Verpachten, de GEMEENTE WEILANDEN en STEGEN van *Deil*.

Deil, den 12den Maart 1829.

De Burgemeester,
G. KOLFF.

---

† † † Het KERKELYK BESTUUR van *DOORNSPYK* is voornemens op Zaturdag den 28sten Maart 1829, des voormiddags ten elf ure, onder approbatie van het Provinciaal Kollegie van Toezigt op de administratie der Hervormde Kerken in *Gelderland*, door het Ministerie van den Notaris Mr. *H. B. VAN JEVEREN*, in de Herberg *het roode Kruis*, te *Doornspijk*, publiek aan den minstaannemende aan te besteden:

Het OPBOUWEN *van een* NIEUW KERKGEBOUW, *met de* LEVERANCIE *der noodige* MATERIALEN.

Het Bestek en de Condition zullen ter lezing liggen te *Deventer*, bij den Kastelein *KONINGSVELD*, te *Zwolle* bij *H. EN HARMSEN*, op de Markt; te *Kampen*, in het *Vlugge Hert*, te *Elburg* in den *Paauw* en te *Doornspijk* in het *Roode Kruis*.

AANKOOP VAN REMONTE-PAARDEN.

De COMMISSIE tot den Aankoop van REMONTE-PAARDEN, voor de Kavallerie, brengt ter kennis van de Landlieden en Eigenaren van INLANDSCHE RY-

PAARDEN, dat zij, met overleg van Zijne Excellentie den Heere Gouverneur der Provincie *Gelderland*, hare werkzaamheden zal aanvangen en voortzetten, op de hieronder aangewezen plaatsen en dagen, als:

Te *Zutphen*, den 23sten, 24sten, 25sten en 26sten Maart 1829.
Te *Dieren*, den 27sten dito.
Te *Borculo*, den 30sten dito.
Te *Doetinchem*, den 1sten April.
Te *Baak*, den 3den dito.
Te *Laren*, den 6den dito.

Van den 7den April tot den 3den Mei in de Provincie *Overijssel*, waarvan in gemelde Povincie de noodige waarschuwing zal worden gedaan, en vervolgens:

Te *Bensichem*, den 4den, 5den en 6den Mei.
Te *Zoelen*, den 7den dito.
Te *Geldermalsen*, den 8sten dito.
Te *Bommel*, den 13den, 14den en 15den dito.
Te *Tuil*, den 16den dito.

De Eigenaren en Landlieden, welke Paarden bezitten, geschikt voor den dienst der Kurassiers, Dragonders en Huzaren, en genegen zijnde om dezelve te verkoopen, tegen gereed geld, kunnen die Paarden op gemelde plaatsen en dagen aan de Commissie aanbieden.

Te *Arnhem*, den 16den Maart 1829.

Namens de Commissie,
De Agent van het Departement van Oorlog,
H. DE BASSOMPIERRE.
Voorzitter.

---

† † † § § † Mr. *J. NYHOFF*, Notaris te *Arnhem*, *qq.*, zal op den 23sten Maart en 6 April 1829, telkens des avonds ten 6 ure, in *het Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, publiek doen inzetten en verkoopen: Een allerbest stuk BOUWLAND, besloten in deszelfs, thans houwbare Elsenheg en Willigen, zijnde dit LAND gedeeltelijk met jonge VRUCHTBOOMEN beplant, gelegen onder *Elden*, groot ongeveer *drie* Bunders en *veertig* Roeden met ontrent *vijf en tachtig* Roeden ONLAND, waarin de *Bloedijk* ligt; belend oost de Hooggeb. *GRAVINNE VAN WASSENAER VAN TWICKEL*, west de Wed. *TEUNISSEN*, zuid den gemeenen weg, noord *JAN RUTTE*, gebouwd door *JAN JOLING*, kunnende dadelijk worden aanvaard. De aanwijzing zal geschieden door gezegden *JAN JOLING*, terwijl nadere informatien te bekomen zijn bij gezegde Notaris.

---

† † † § § § Mr. *J. NYHOFF*, Notaris te *Arnhem*, *qq.*, zal op den 23sten Maart en 6den April 1829, telkens 's avonds ten 6 ure, in *het Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, publiek doen inzetten en verkoopen: Een hecht en sterk zeer ter nering staande HUIS en ERVE, staande en gelegen binnen *Arnhem*, in de Vijzelstraat, op het hoek van de Bakkerstraat, waarin vroeger met veel succes de Suiker- en Banket-Bakkerij is uitgeoefend en waarin de Ovens alnog in hetzelve voorhanden zijn, kunnende met 1sten Mei aanstaande worden aanvaard. Om nadere informatien adressere men zich bij gezegden Notaris.

---

† § † † † De Notaris *HOEFHAMER* zal op Donderdag den 2den April 1829, des voormiddags, in het Logement *de Haas*, te *Elburg*, namens de Eigenaren, laten inzetten, en op den 30sten April daaraanvolgende, bij toeslag verkoopen: Een BOERENERF, genaamd *den Roozenberg*, onder *Oldebroek*, nabij *Elburg* gelegen, bestaande in een BOERENHUIS, eene KATERSTEDE en ARBEIDERS WONING, met BERGEN en SCHUREN, voorts in BOUW- en WEILAND en HOUTGEWASSEN, groot, behalven de BOSCHGROND, VEENEN en HEIDE-VELDEN, ruim veertig Bunders; van al hetwelk de aanwijzing door den bewoner van dat erf zal gedaan worden. Zullende ter zelfder dagen worden ingezet en verkocht: twee stukken HOOI of WEILAND in *Oosterwolde*, ieder groot ongeveer twee Bunders, alsmede ZES BLOKKEN KOREN-, VLAS- en HENNIP-TIENDEN en die van LAMMEREN, BYEN enz., onder *Wessinge* en *Doornspijk* gelegen; zijnde kapitale perceelen, niet aan schadelijke maar wel aan voordeelige veranderingen onderworpen.

Inzage der voorwaarden en nadere informatie zijn te bekomen ten kantore van den Notaris voornoemd, binnen *Elburg*.

---

† † § § † Op den 26sten Maart 1829, des namiddags ten 5 ure, zal men in het *Heeren Logement* te *Velp*, publiek, ten overstaan van den aldaar residerenden Notaris *VAN ROSENTHAL*, den minstaannemende besteden:

Eenige aanzienlijke te doene VERTIMMERINGEN, aan den huize *Klein-Biljoen*, onder *Velp*, volgens bestek, hetwelk dagelijks, van des morgens 9 tot 1 uur, ten Kantore van voornoemden Notaris, ter lezing ligt.

---

§ § § § § HOUT-VERKOOPING.

Op Zaturdag den 28sten Maart 1829, des voormiddags ten tien ure, te *Brakel*, in den *Bommelerwaard*, in percee en of massa, op halfjaarsdag, van ruim 4 Bunders extra goed gewassen VIERJARIG WILLIGEN SCHAARHOUT. — 20 zware IPEN- en 60 ESSCHEN STAMMEN, van onderscheidene lengte en dikte. — 20 zware WILLIGEN BOOMEN. — Voorts WILLIGEN, PEPPELEN, ELZEN enz. alles nabij de rivier.

Nader informatie bij den Waardsman *L. VAN HEMERT* aldaar.

---

§ § § § § Men is voornemens om op Zaturdag den 28sten Maart 1829, des middags ten twaalf ure, aan het huis van de Weduwe *NICOLAAS CREMER*, op de *Kleefsche Waard*, onder *Arnhem*, ten overstaan van den Notaris Mr. *G. VAN ECK*, in het openbaar aan den minstaannemende aan te besteden: Het LEGGEN en MAKEN eener ZOMERKADE, om de aldaar gelegene Weilanden, beginnende bij de *Nieuwe Sluis* aan den *Westervoortschen Dijk*, tot aan den *Ouden Yssel*, volgens voorwaarden en conditien, waarvan het bestek ter lezing ligt ten huize van voornoemde Weduwe *CREMER*, terwijl Donderdags den 26sten en Vrijdags den 27sten Maart, te voren, van des morgens negen tot des namiddags ten vier ure, aan de zulks begerenden, aanwijzing op de plaats zelve zal geschieden.

---

† † † † † Men is voornemens op nader te bepalen dag, in de maand Mei of Junij, aan het *Kromhout* te *Brummen*, publiek te verkoopen: een BUITENGOED, genaamd *de Wildbaan*, bestaande in een goed onderhouden HEERENHUIS, STALLING, KOETSHUIS, fraaije BOERDERY, TUIN, BOOMGAARD, WANDELINGEN, BOOMEN, LANEN, AKKERMAALSHOUT, BOUW- en WEILANDEN, alles te zamen groot 29 à 30 Bunders en zeer aangenaam gelegen, watervrij, onder *Brummen*, aan den Straatweg tusschen *Zutphen* en *Arnhem*; zijnde dit Buitengoed inmiddels UIT DE HAND TE KOOP, en informatien te verkrijgen bij den Heer *J. M. DE KRUYFF*, Notaris te *Brummen*, en bij *J. KLAASSEN*, te *Spankeren*.

---

§ § § § § UIT DE HAND TE KOOP: een net, sterk en ligt MANDEWAGENTJE voor één Paard, met 2 STOELEN of ZITTINGEN op VEEREN, ieder voor twee Personen; op de achterstoel eene Lederen Kap met Voetkleed en Jalousie, op de wijze als eene Caleche, zoo goed als nieuw, tot een matigen prijs; adres met vrachtvrije Brieven, onder letter B., bij den Boekhandelaar *A. J. VAN DEN SIGTENHORST* te *Deventer*.

---

§ † † † § Men verlangt, tegen primo Mei of eerder, op een uitgestrekt Landgoed en wildrijk Jagtveld, in de Provincie van *Overijssel*, een JAGER, voorzien van goede Attestatien, zoo van gedrag als bekwaamheid. Men adressere zich met *vrachtvrije brieven*, onder letter H., bij den Boekdrukker en Boekhandelaar *J. J. TYL*, te *Zwolle*.

---

† † † § § † Door verandering van Woonplaats, adverteert de ondergeteekende, dat zij thans woonachtig is in de Koningstraat te *Arnhem*, wijk F. No. 21, en hare vorige AFFAIRE in het WASSCHEN van SCHWALS, DOEKEN en verdere ZYDEN STOFFEN uitoefent; beveelt zich in ieders gunst en recommandatie.

Vrouw GEURTSEN.

---

† † † † † ROTTERDAM — LONDEN.

De STOOMPACKETTEN de *KONING* en *KONINGIN der NEDERLANDEN*, met PASSAGIERS en GOEDEREN tusschen *ROTTERDAM* en *LONDEN* varende, zullen op Zaturdag den 14den dezer in Dienst worden gesteld. Het vertrek is provisioneel als volgt bepaald:

De Stoomboot de *Koning der Nederlanden*,
Van *Londen*,
Zaturdag den 14den Maart, ten 10 ure des morgens.
Van *Rotterdam*,
Woensdag den 18den Maart, ten 8 ure des morgens.
De Stoomboot de *Koningin der Nederlanden*,
Van *Londen*,
Zaturdag den 28sten Maart, ten 10 ure des morgens.
Van *Rotterdam*,
Woensdag den 1sten April, ten 8 ure des morgens.

De Ondergeteekende heeft tevens de eer den Handel voorloopig te informeren, dat met den 1sten April aanstaande driemaal per week gelegenheid zal zijn Goederen per Stoom- of Zeilpacketten (onder zijne Directie varende) naar Londen te kunnen expediëren.

Rotterdam, den 4den Maart 1829.

J. VAN OMMEREN Ez.,
Kargadoor.

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-MAATSCHAPPY.

Bepaling der afvaart, gedurende de maand Maart 1829.

Van *Rotterdam* naar *Nijmegen*.				Van *Nijmegen* naar *Rotterdam*.			
Maandag	23 Maart	's morg.	6 ure	Zaturdag	21 Maart	's morg.	11 ure
Woensdag	25 Maart	's morg.	7 ure	Donderdag	26 Maart	's morg.	5 ure
Maandag	30 Maart	's morg.	8 ure	Zaturdag	28 Maart	's morg.	6 ure

Van *Nijmegen* naar *Keulen*:

Elken Dingsdag, des morgens ten 4 ure, (uitgezonderd Dingsdag den 31sten Maart, varende die Boot alsdan op Maandag den 30sten Maart, des avonds ten 7 ure.)

Alle dagen varen de Stoombooten tusschen *Rotterdam* en *Antwerpen* vice versa, op bepaalde uren, zoo als bij biljetten is bekend gemaakt.

De verschillende uren van afvaart zijn gekozen, om het oponthoud aan de droogten te *Sliedrecht* voor te komen.

Men kan informatien bekomen bij de Agenten van voornoemde *Maatschappij*, de Heeren *VAALMAN* en *TRIEBELS*, te *Nijmegen*.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.